

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Економічний факультет

Кафедра фінансів і кредиту

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

«Бюджетний менеджмент»

Вибіркова

Освітньо-професійна програма: Міжнародні економічні відносини
Спеціальність: 292 Міжнародні економічні відносини
Галузь знань: 29 Міжнародні відносини
Рівень вищої освіти: другий (магістерський)
Факультет: економічний
Мова навчання: українська
Розробники: Грубляк О.М., доцент кафедри фінансів і кредиту,
к.е.н., доцент

Профайл викладача: <https://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-finansiv-i-kredytu/kolektyv-kafedry-finansiv-i-kredytv/grublyak-oksana-myhajlivna>
Контактний тел.: +380505066560
E-mail: o.grublyak@chnu.edu.ua
Сторінка курсу в Moodle: <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=212>
Консультації: он-лайн консультації - згідно з графіком
очні консультації – за попередньою домовленістю

1. Анотація навчальної дисципліни. Навчальна дисципліна «Бюджетний менеджмент» належить до циклу обов'язкових освітніх компонент циклу професійної підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Міжнародні економічні відносини» спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини». Дисципліна має теоретико-прикладний характер: у теоретичному плані вона повинна поглибити фундаментальні знання щодо макроекономічної сфери фінансової системи – державних фінансів; у прикладному плані – закласти знання з методики бюджетної роботи та сформуванню навички проведення розрахунків показників бюджету. Вивчення курсу передбачає формування у здобувачів економічних спеціальностей знань як про основи управління бюджетними потоками, так і виробленню практичних навичок при вирішенні питань оптимізації бюджетних доходів та видатків, раціоналізації бюджетного процесу.

2. Мета навчальної дисципліни: сформувати у здобувачів вищої освіти систему знань з практичного застосування у професійній діяльності методів та інструментів управління бюджетним процесом держави, а також імплементація отриманих навичок у ході організації, планування та виконання навчальних і наукових процедур щодо впровадження окремих методів і прийомів бюджетного регулювання й управління. Навчити здобувачів правильно застосовувати теоретичні знання, отримані при вивченні дисципліни на практиці, професійно і грамотно використовувати в роботі нові форми і методи бюджетування і контролю, методологічні основи побудови системи забезпечення бюджетного менеджменту, своєчасно виявляти загрози фінансової безпеки держави, здійснювати планування та виконання дохідної та видаткової частин бюджету різних рівнів; застосовувати на практиці своє вміння ведення обліку та звітності про виконання бюджету в органах казначейської служби.

3. Пререквізити. Навчальна дисципліна «Фінансовий менеджмент» відповідно до структурно-логічної схеми освітньо-професійної програми слухається здобувачами освіти в другому семестрі першого року навчання. Вивчення пропонованої навчальної дисципліни дозволить посилити знання, отримані під час вивчення обов'язкових компонентів освітньо-професійної програми.

4. Результати навчання. Відповідно до освітньо-професійної програми «Міжнародні економічні відносини» підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 292 «Міжнародні економічні відносини» та галузі знань 29 Міжнародні відносини вивчення дисципліни «Фінансовий менеджмент» сприяє формуванню наступних компетентностей та програмних результатів навчання:

Загальні компетентності:

ЗК 3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Фахові компетентності:

СК 1. Здатність приймати обґрунтовані рішення щодо налагодження міжнародних економічних відносин на всіх рівнях їх реалізації.

СК 5. Здатність застосовувати кумулятивні знання, науково-технологічні досягнення, інформаційні технології для досягнення сутності феномену нової економіки, виявлення закономірностей та тенденцій новітнього розвитку світового господарства.

Очікувані програмні результати навчання:

ПРН 3. Систематизувати, синтезувати й упорядковувати отриману інформацію, ідентифікувати проблеми, формулювати висновки і розробляти рекомендації, використовуючи ефективні підходи та технології, спеціалізоване програмне забезпечення з метою розв'язання складних задач практичних проблем з урахуванням крос-культурних особливостей суб'єктів міжнародних економічних відносин.

ПРН 4. Приймати обґрунтовані рішення з проблем міжнародних економічних відносин за невизначених умов і вимог.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
л		п	лаб.	інд	с.р.	л		п	лаб.	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. Організаційні та методичні основи організації бюджетного менеджменту											
Тема 1. Сутність і складові бюджетного менеджменту. Мета: розглянути сутність бюджетного менеджменту як навчальної дисципліни; загальну схему бюджетного менеджменту; визначити об'єкт та суб'єкт системи управління; розглянути систему органів управління бюджетом та складові бюджетного менеджменту.	10	2	2			6						
Тема 2. Структура бюджету держави як об'єкта управління. Мета: розглянути сутність бюджету як економічної категорії; склад та структуру бюджету як основного фінансового плану країни; причини та наслідки бюджетного дефіциту та основні методи його подолання; управління державним боргом; основи бюджетного устрою; склад та структуру бюджетної системи України, основні принципи її побудови.	20	3	2			15						
Тема 3. Органи оперативного управління бюджетом. Мета: розглянути теоретичні засади щодо складу та структури апарату Міністерства фінансів України, його основні функції та завдання; склад та структуру фінансових управлінь державних адміністрацій; їх функції та завдання; склад та структуру міських та районних фінансових управлінь; їх функції та завдання; склад та структуру органів Державного казначейства; їх основні функції та завдання; склад та структуру органів Державної аудиторської служби; їх основні	10	2	2			6						

функції та завдання; склад та структуру органів Державної податкової служби України; їх основні функції та завдання; склад та структуру Рахункової палати ВР України; її основні функції та завдання.													
Тема 4. Бюджетне планування. Мета: розглянути теоретичні та практичні засади бюджетного планування; основні методи бюджетного планування; порядок складання проекту Державного бюджету України; процедуру розгляду та затвердження основного фінансового плану держави; зміст закону про державний бюджет; відповідальність органів законодавчої та виконавчої влади за порушення бюджетного регламенту.	18	2	2			14							
Разом за ЗМ1	56	9	8			39							
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. Особливості виконання бюджету												
Тема 5. Виконання бюджету. Мета: розглянути теоретичні засади щодо принципів організації виконання бюджету; складу органів влади, які забезпечують виконання дохідної частини бюджету; порядку складання Розпису доходів та видатків; структури бюджетної класифікації; систему справляння доходів бюджету; напрями використання грошових коштів бюджету; сутність системи касового виконання бюджету; порядок і методи фінансування бюджетних видатків.	18	2	2			14							
Тема 6. . Облік виконання бюджету. Мета: розглянути теоретичні засади щодо управління організацією синтетичного та аналітичного обліку виконання бюджету; складом бухгалтерських документів щодо обліку виконання бюджету; основними принципами побудови Плану рахунків обліку	14	2	2			10							

виконання бюджету; характеристикою рахунків обліку виконання бюджету; визначенням результатів виконання бюджетів.													
Тема 7. Звітність про виконання бюджету. Мета: розглянути теоретичні засади щодо, організації, види та форми бюджетної звітності розпорядників коштів, які фінансуються з державного бюджету; організацію, види та форми звітності органів Державного казначейства про виконання державного бюджету.	9		1			8							
Тема 8. Контроль за виконанням бюджету. Мета: розглянути теоретичні засади щодо визначення, оцінки та управління контрольно-ревізійними заходами на всіх стадіях бюджетного процесу	10		1			9							
Тема 9. Світовий досвід бюджетного менеджменту. Мета: розглянути теоретичні засади щодо особливостей управління бюджетними потоками та бюджетним процесом у європейських країнах, світові технології бюджетування.	13	2	1			10							
Разом за ЗМ 2	64	6	7	-	-	51							
Усього годин	120	15	15	-	-	90							

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи*

п/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна ф.н.	заочна ф.н.
1	Тема: Сутність і складові бюджетного менеджменту. Завдання: опрацювати питання щодо теоретичних засад сутності бюджетного менеджменту як навчальної дисципліни; загальну схему бюджетного менеджменту; об'єкт та суб'єкт системи управління; систему органів управління бюджетом; складові бюджетного менеджменту	6	
2	Тема: Структура бюджету держави як об'єкта управління. Завдання: опрацювати питання щодо характерних ознак бюджетних відносин; обґрунтувати всеохоплюючий та перерозподільний характер бюджету; визначити бюджет як фінансовий план, як економічну категорію, як централізований фонд; обґрунтувати джерела покриття бюджетного дефіциту; визначити і обґрунтувати принципи побудови бюджетної системи.	15	
3	Тема: Органи оперативного управління бюджетом. Завдання: опрацювати питання щодо ефективного складу та структури органів оперативного управління бюджетом; визначити	6	

	основні функції та завдання органів оперативного управління бюджетом; обґрунтувати принцип “подвійної підпорядкованості” органів управління; зробити висновки та сформулювати пропозиції щодо вдосконалення діяльності органів оперативного управління бюджетом.		
4	Тема Бюджетне планування. Завдання: опрацювати питання щодо основних напрямів вдосконалення бюджетного планування у зв’язку з прийняттям Бюджетного кодексу визначити основні макропоказники економічного та соціального розвитку; проводити оцінку основним напрямам бюджетної політики на наступний рік; проаналізувати зміни, які відбулися в бюджетному законодавстві; визначити проблеми та запропонувати можливі шляхи їх вирішення щодо організації бюджетного планування.	14	
5	Тема: Виконання бюджету Завдання: опрацювати питання щодо теоретичних засад управління Розписом доходів та видатків бюджету; визначити структуру бюджетної класифікації доходів та видатків; визначити склад доходів бюджету відповідно до бюджетної класифікації доходів; визначити документообіг, пов’язаний з мобілізацією доходів; обґрунтувати необхідність та доцільність казначейської системи касового виконання бюджету; визначити порядок фінансування бюджетних видатків та порядок отримання бюджетної готівки в Державному казначействі розпорядниками коштів; встановити недоліки і переваги фінансування за відомчою структурою через територіальні органи казначейства.	14	
6	Тема: Облік виконання бюджету. Завдання: опрацювати питання щодо того, які первинні документи є основою для обліку по кожній операції; визначити порядок та особливості складання бухгалтерських документів щодо обліку виконання; застосовувати План рахунків для обліку доходів та видатків бюджету; проаналізувати нормативну базу, яка встановлює порядок відображення обліку доходів та видатків бюджету	10	
7	Тема: Звітність про виконання бюджету. Завдання: опрацювати проблеми та недоліки щодо управління складом та строками подання звітності розпорядниками бюджетних коштів та органами Державної казначейської служби України.	8	
8	Тема: . Контроль за виконанням бюджету. Завдання: опрацювати питання щодо видів ревізій в залежності від певних ознак; визначити та дати характеристику рівня управління на всіх етапах ревізійного процесу; визначити види та склад актів ревізії	9	
9	Тема: Світовий досвід бюджетного менеджменту. Завдання: опрацювати питання щодо особливостей управління складовими бюджету та бюджетним процесом в зарубіжних країнах.	10	
Всього годин		90	

*Самостійна робота студентів з дисципліни «Бюджетний менеджмент» направлена на узагальнення, засвоєння і закріплення знань та включає такі види робіт як опрацювання лекційного матеріалу, рекомендованої літератури, підготовку до практичних занять, розгляд питань, які виносились на самостійне вивчення, вирішення практичних ситуацій, підготовку та

6. Освітні технології, методи навчання і викладання навчальної дисципліни

Методи навчання:

- вербальні методи (лекція, диспут, пояснення, розповідь);
- практичні методи (практичні роботи);
- наочні методи (демонстрація, ілюстрація);
- робота з інформаційними ресурсами: з навчально-методичною, науковою, нормативною літературою та інтернет-ресурсами;
- самостійна робота над індивідуальним завданням або за програмою навчальної дисципліни;
- дистанційне навчання з використанням відповідних онлайн-платформ.

Методи оцінювання:

- усне опитування;
- письмове опитування;
- тестування;
- презентація результатів виконаних завдань;
- аналітичні звіти;
- розв'язування практичних ситуацій;
- підсумковий контроль – екзамен.

7. Контроль та оцінювання результатів навчальних досягнень здобувачів з навчальної дисципліни

Дедлайни та перескладання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається з дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний, участь у конференції, студентській олімпіаді).

Академічна доброчесність. Здобувачі вищої освіти самостійно виконують навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання. Обов'язковим є посилання на джерела інформації в разі використання ідей, розробок, тверджень.

Відвідування занять. Відвідування занять є обов'язковою умовою виконання навчального плану дисципліни. Форми навчання визначені затвердженим графіком освітнього процесу Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Критеріями оцінювання є:

при усних відповідях: повнота розкриття питання; логіка викладання матеріалу; використання основної, додаткової літератури та інших (у тому числі іноземною мовою) джерел інформації; аналітичні міркування, уміння роботи порівняння, висновки; уміння аналізувати теоретичні проблеми з урахуванням світової і вітчизняної практики;

при виконанні письмових завдань: повнота розкриття питання, аргументованість і логіка викладення матеріалу, використання літературних джерел, законодавчих актів, прикладів та фактичного матеріалу тощо; цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки; акуратність оформлення письмової роботи.

Кількість балів, яку здобувач вищої освіти може отримати під час семінарських та практичних занять (опитування, тестування, розв'язання задач), виконання завдань для самостійної роботи – 4 бали. Кількість балів за змістовний модуль дорівнює сумі балів, отриманих за кожну тему. Максимальна кількість балів складає: за 1 модуль – 20; 2 модуль – 40 (разом – 60 балів).

Загальна (максимальна) кількість балів, яку студент може отримати в процесі вивчення дисципліни протягом семестру, становить 100 балів, з яких 60 балів студент набирає при поточних видах контролю і 40 балів – у процесі підсумкового виду контролю (екзамену).

Проведення підсумкового контролю здійснюється у формі екзамену і в терміни, передбачені графіком навчального процесу. Екзаменаційний білет містить два теоретичних питання з дисципліни, 3 тестових завдань і одне практичне завдання з пройденого матеріалу. У 40 балів, що можливо отримати на екзамені входить: 2 теоретичних питання (по 10 балів відповідно), 5 тестів по 2 бали (сумарно 10) та практичне завдання (10 балів). У випадку не повної відповіді зберігається відсоткове відношення розкриття відповіді та бального оцінювання. Аналогічно виставляються бали по другому питанню. Практичне завдання оцінюється таким чином: 10 балів – за повністю вирішене практичне завдання; 8 – за правильно вказані формули та методика розрахунку, однак неправильне розв'язання; 5 – за правильно вказані формули чи методика розрахунку, однак не має числового розв'язку; 3 – за правильний хід обчислення чи вирішення завдання, однак не виконаний в повному обсязі. В іншому випадку практична ситуація оцінюється в 0 балів. У випадку отримання менше 50 балів за результатами поточного та підсумкового контролю, здобувач вищої освіти обов'язково здійснює перескладання для ліквідації академічної заборгованості. Якщо здобувач вищої освіти набрав менше 35 балів, він не допускається до складання екзамену.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)									Кількість балів (екзамен)	Сумарна кількість балів
Змістовий модуль №1				Змістовий модуль №2						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	40	100
4	4	4	8	8	8	8	8	8		

T1, T2 ... T9 – теми змістових модулів.

8. Рекомендована література – основна.

1. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.

2. Бюджетний кодекс України: від 8 липня 2010 року № 2456-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>.

3. Порядок казначейського обслуговування державного бюджету за витратами: від 24 грудня 2012 р. № 1407. Міністерство фінансів України, Наказ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0130-13#Text>.

4. Про затвердження Положення про Державну казначейську службу України: від 15 квітня 2015 р. № 215. Кабінет Міністрів України, Постанова. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/215-2015-%D0%BF#Text>.

5. Порядок перерахування міжбюджетних трансфертів: від 15 грудня 2010 р. № 1132. Кабінет Міністрів України, Постанова. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1132-2010-%D0%BF#Text>.
6. Благун І.Г., Коцупей В.М., Сорока Р.С., Горалько О.В. Бюджетний менеджмент: навч. посіб. Львів: «Магнолія 2006», 2016. 230 с.
7. Бюджетний менеджмент: тренінг-курс: навч. посіб. [Л. Д. Сафонова та ін.]; К.: ДННУ "Акад. фін. упр.", 2012. 398 с.
8. Галушка Є.О. Бюджетний менеджмент: навч.-методич. посіб. Чернівці: Книги-ХНІ, 2007. 280 с.
9. Грубляк О.М., Сокровольська Н.Я. Бюджетний менеджмент: посібник для самостійного вивчення дисципліни. Чернівці, 2018. 126 с. URL: https://docs.google.com/document/d/1Lv1eQAOhmC2euzHV2kqC6ZXrS_e_64cS/edit.
10. Грубляк О.М., Карвацький М.В. Особливості формування місцевих бюджетів в умовах бюджетної децентралізації. Sozioökonomische und rechtliche Faktoren der sozialen Entwicklung unter den Bedingungen der Globalisierung. Hrsg. von Doktor der Wirtschaftswissenschaften, Professor Yu.V. Pasichnyk – kollektive Monographie in 2 Bänden, B. 1 – Shioda GmbH, Steyr, Austria, 2018. P. 211-221.
11. Грубляк О.М., Юрій Е.О. Боргова безпека. Теоретико-методологічні засади розвитку фінансової системи України на основі інноваційно-інвестиційних стратегій: колективна монографія / За заг. ред. Т. Д. Косової, Н. О. Слободянюк. Кривий Ріг: ДонНУЕТ, 2019. 296 с. 89-100 с.
12. Грубляк О.М. Стан фінансового забезпечення освіти і науки в Україні. Конкуренстоспроможність вищої освіти в умовах інформаційного суспільства : колективна монографія / за заг. ред. д-ра екон. наук, доц. Н. І. Холякко. Чернівці: ЧНТУ, 2020. Том II. 192 с.
13. Грубляк О.М., Мацкуляк А.В. Роль бюджету в реалізації соціальної політики держави. *Науковий журнал «Молодий вчений»*. 2018. Вип. 10(62). С. 317-322. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/ua/search.php>.
14. Дем'янишина В.Г., Погрішук Г.Б. Бюджетний менеджмент: підручник. Тернопіль: ТНЕУ, 2017. 532 с.
15. Кириленко О.П. Модернізація місцевих фінансів України в умовах економічних і соціальних трансформацій: монографія. Тернопіль: ТНЕУ. Економічна думка, 2008. 376 с.
16. Клець Л.Є. Бюджетний менеджмент: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури. 2007. 640 с.
17. Сафонова Л.Д., Буряченко А.Є., Малік Є.О. Бюджетний менеджмент: тренінг-курс, навч. посіб. К.: ДННУ «Академія фінансового управління», 2012. 400 с.
18. Слободянюк Н.О. Бюджетний менеджмент: конспект лекцій. ДонНУЕТ. Кривий Ріг, 2016. 300 с.
19. Снісаренко О.Б. Бюджетний менеджмент: навч. посіб. до самост. вивч. дисципліни. Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського "Харк. авіац. ін-т". Х. : ХАІ, 2011. 51 с.
20. Титарчук І.М., Негода Ю.В. Бюджетний менеджмент: посібник. К.: ЦП «КОМПРИНТ», 2014. 305 с.
21. Федосов В., Опарін В., Сафонова Л. Бюджетний менеджмент: підручник. К.: КНЕУ, 2004. 864 с.
22. Юшко. С.В. Бюджетний менеджмент: формування компетентностей на основі тренінгу: навч. посіб. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. 255 с.
23. Hrubliak O. M., Karvatskyi M.V., Zhavoronok A.V. Methodical approaches to assess the efficiency of the budget process in Ukraine. *Науковий вісник Полісся*. 2018. Вип. № 2 (14). Частина 2.

24. Shkarlet S., Dubyna M., Hrubliak O., Zhavoronok A. Theoretical and applied provisions of the research of the state budget deficit in the countries of Central and Eastern Europe. *Administratie si Management Public*, 2019. (32), pp. 120-138. DOI: <https://doi.org/10.24818/amp/2019.32-09>.

8. Інформаційні ресурси.

1. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/>.
2. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua>.
3. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/>.
4. Офіційний сайт Рахункової палати України. URL: <http://www.ac-rada.gov.ua>.
5. Офіційний сайт Державної казначейської служби України. URL: <http://www.treasury.gov.ua>.
6. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
7. Офіційний сайт Національного інституту стратегічних досліджень. URL: <https://niss.gov.ua/>.
8. Офіційний сайт Інституту світової економіки і міжнародних відносин. URL: <http://www.iweir.org.ua/>.